

Середовище господарського відродження і використання соціально–економічних комунікацій

Предмет дослідження – значення використання соціально–економічних комунікацій для середовища, сприятливого для відродження та розвитку країни.

Метою написання **статті** є розгляд можливостей та шляхів стратегічного вдосконалення соціально–економічних комунікацій в комплексі заходів зі створення середовища форсованого господарського розвитку.

Методологія підготовки **статті** ґрунтується на порівняних дослідженнях соціально–економічних динамік. Інформаційною базою дослідження є дослідження діапазону стратегічних змін соціально–економічних комунікацій, організаційно–управлінських відносин та господарського середовища як чинників конкурентоспроможності. Також інформаційну базу дослідження становлять нормативні акти, вітчизняні та зарубіжні публікації, дослідження з питань змісту господарського середовища, спрямованості і характеру світового розвитку, ролі перехідних періодів, співвідношення стратегії і тактики в прийнятті організаційно–управлінських рішень.

Результати роботи – здійснено дослідження напрямів, пріоритетів та ресурсно–методологічних баз підвищення якості стратегічного використання соціально–економічних комунікацій як елементу суспільного середовища, сприятливого для відродження та форсованого розвитку.

Висновки. Акцентування соціальної економіки, соціальної держави – не завжди ознака накопичення в країні серйозних надлишків, а також нагальна потреба при подоланні наслідків масштабних лих. Зрозуміло, відхід у минуле чинника конкуренції між системами послаблює соціально–політичний тиск «низів», проте зміцнення характерних рис пост–глобальності, зокрема, руху до відмови від єдиності моделі процвітання на користь розмаїття успішних варіантів устрою та рухливості населення. Очевидно, без потужного перерозподілу суспільних благ активна частина населення вибере інший макрорегіон (або ж працювати на нього, не виїжджаючи). Таким чином, розширення доступу до засобів розвитку та творчого втілення обдарувань, а також розподіл за здібностями та професіоналізму праці та соціально–політичних функцій – необхідність не просто гуманізації економічного простору, а й більш ефективного застосування ресурсів як умов форсованого розвитку. Водночас у процесі гармонізації соціально–економічного середовища не можна допускати, щоб самі механізми перерозподілу ставали елементом зміцнення влади, бюрократії, служили цілям корупції та свавілля чиновників. Очевидно, що підвищення рівня соціальної справедливості є умовою позитивної мотивації діяльності. Відповідно, якщо частина населення несе тяготи та зазнає лиха воєнних дій, а інша стрімко багатіє на цьому (у тому числі, за рахунок механізмів корупції та внутрішніх переселенців), це аж ніяк не сприяє формуванню суспільного середовища форсованого економічного відродження та розвитку. Навпаки, корекція стану та трансформацій соціально–економічних комунікацій може помітно вплинути на господарську поведінку народу, рівень його трудової активності.

Ключові слова: відновлення, розвиток, соціально–економічне середовище, соціальна справедливність, соціальний захист, соціальна відповідальність, соціально–економічні комунікації.

VLADIMIR SHEDYAKOV

An environment for economic recovery and the use of socio–economic communications

The subject of the study is the importance of using socio–economic communications for an environment conducive to the revival and development of the country.

The purpose of writing the article is to consider the possibilities and ways of strategically improving socio–economic communications as part of measures to create an environment of accelerated economic development.

The methodology of the article is based on comparative studies of socio–economic dynamics.

The information base of the study is a study of the range of strategic changes in socio-economic communications, organizational and managerial relations and the economic environment as factors of competitiveness. The information base of the study is also made up of regulatory acts, domestic and foreign publications, studies on the content of economic relations, the direction and nature of world development, the role of transitional periods, the ratio of strategy and tactics in making organizational – managerial decisions.

Results of the work – a study was conducted of the directions, priorities, and resource and methodological bases for improving the quality of the strategic use of socio-economic communications as an element of the social environment favourable for revival and accelerated development.

Conclusions. *Emphasis on the social economy and the social state is not always a sign of the accumulation of serious surpluses in the country, but also an urgent necessity when overcoming the consequences of large-scale disasters. Of course, the departure of the factor of competition between systems into the past weakens the socio-political pressure "from below", but the strengthening of the characteristic features of post-globalization, in particular, the movement towards the rejection of the uniqueness of the model of prosperity in favour of a variety of successful options for the arrangement and mobility of the population. Obviously, without a powerful redistribution of public goods, the active part of the population will prefer to choose the second macroregion (or work for it without leaving). Thus, the expansion of access to the means of development and creative embodiment is given, as well as the distribution of labour and socio-political functions according to abilities and professionalism – the need not only to humanize the economic space, but also to use resources more effectively as a condition for forced development. However, in the process of harmonizing the social and economic environment, it is impossible to allow the very mechanisms of redistribution to become an element of strengthening the power of the bureaucracy, to serve the purposes of corruption and arbitrariness of officials. It is obvious that increasing the level of social justice is a condition for positive motivation of activity. Accordingly, if part of the population bears the burden and suffers the disasters of military actions, and the other rapidly gets rich from it (including, due to the mechanisms of corruption and internal displacement), this does not contribute to the formation of a public environment of forced economic revival and development. On the contrary, the correction of the state and transformations of social and economic communications can significantly affect the economic behaviour of the people, the level of their labour activity.*

Key words: restoration, development, socio-economic environment, social justice, social protection, social responsibility, socio-economic communications.

Постановка проблеми. Комплекс можливостей зміцнення безпеки та розвитку завжди обмежений, у діючого потенціалу є певна границя. Відповідно, ситуація завжди потребує оптимізації політико-економічного курсу [1–5]. Тим більше, це стосується відновлювального періоду. Разом з тим, зараз він припадає на контекст масштабних корінних трансформацій всесвітнього рівня. Зокрема, умови посилення відмітних ознак пост-глобальності роблять виграшною позицію тих, чії дії спрямовані духу нової епохи. У свою чергу, збіг цих тенденцій привертає до пошуку та неухильного проведення в життя дерева пріоритетів та цілей (у тому числі у сфері промислового курсу), орієнтує на зміни соціокультурної глибини. Насамперед, це зачіпає виявлення кластерів – ключових точок розвитку («потягнувши за які можна витягнути весь ланцюг») та створення благодотворного для позитивних змін середовища.

Аналіз досліджень та публікацій з проблеми. Теоретико-методологічними основами дослідження є, перш за все, принципові розробки з питань соціокультурних умов економічних безпеки та розвитку, а також використання соціально-економічних комунікацій для забезпечення сталого підйому господарювання. Метою написання статті є вивчення арсеналу можливостей використання для форсованого політико-економічного розвитку соціально-економічних комунікацій як важливого елементу господарського середовища. Творчість – найбільш очевидний шлях подолання обмежень, пов'язаних з наявним природним та соціальним потенціалом.

Виклад основного матеріалу. Вказівки на абстракції 19 ст: вільну конкуренцію, приватну власність, людину економічну – помітно суперечать нинішнім реаліям. Потенціал можливостей створення середовища розвитку змінюється.

Так, соціалізація / акультурація проявляється у стандартизації, а й у індивідуалізації відтворювальних процесів. Разом з тим, взаємопов'язані тенденції соціалізації виробництва, розподілу, обміну та споживання пост–глобального рівня та акультурації життєдіяльності, з одного боку, для підтримки своєї конкурентоспроможності передбачають широке залучення як моделей участі (хрестоматійним проявом можна вважати Employee Stock Ownership Plan), так і інструментарію, завдяки котрому встановлюється загальна вартість предмета чи послуги, обсяг потреби. З іншого боку, продовжується сегментація та посилюється виробництво під споживчі схильності конкретних груп та шарів [1–5].

Руйнівний характер змін розчищає соціально–економічний простір для інноваційних рішень, оптимізація впровадження яких потребує характерних для епохи середовища бажаних змін та кластерів позитивних процесів, характеристик здійснення пріоритетного балансу керованих і самоврядних процесів. Максимізація залучення до творчих дій талантів та активності населення орієнтує на створення соціально–економічного середовища відродження та розвитку. Ця обставина підштовхує, змушує до збільшення доступності не тільки фінансово–кредитних ресурсів, але й засобів розвитку та про–соціальної реалізації для кожного, акцентує для формування багатоготворного середовища політико–економічного розвитку відновлення соціальної економіки та соціальної держави, розширює внутрішній ринок. Безумовно, застосування ідей «держави громадського добробуту» далеко не завжди пов'язане з появою у країні деяких надлишків, прийме процвітання та «надлишкового благополуччя». Навпаки, найчастіше повернення форм реалізації цього підходу стає необхідним для виживання і форсованого розвитку, для єдності населення, продуктивної громадської активності, лікування згубних соціально–економічних розколів [6–13]. Втілення самобутніх моделей соціальної (народної, соціалізованої) держави потребує розширення і відповідного сектора господарювання та наскрізного значення подібних принципів. Соціальна держава може стати центральною частиною механізму становлення та культивування суспільного середовища, сприятливого для форсованого розвитку, що дозволяє гнучко враховувати особливості умов нової епохи. Соціальна

держава, насамперед, – це аж ніяк не породження надлишку накопиченого країною багатства, а засіб захисту суспільства в умовах лих: якщо дозволити концентрацію благ на одному полюсі населення, переважна частина громадян буде причтена не лише на деградацію, а й на міграцію та / або вимирання. Відтак, деградація та вимирання – це реальні загрози для всієї країни, її народу, всього соціокультурного та політико–економічного організму [14–22]. Відповідно, уявлення про соціальну державу та суспільство загального процвітання (благополуччя) сьогодні пов'язуються, скоріше, з ціннісно–смысловими комплексами не ледарства та / або споживацтва, а творення та творчого пошуку. Це орієнтує не так на скупчення різноманітних соціальних утриманців та їх обслуги, але на активну підтримку творчості (насамперед, інтелектуальної і духовної) з реалізацією пріоритету людини, її прав і свобод; соціальної справедливості, тобто соціальної рівності людей у правах та можливостях; солідарності, що розуміється, перш за все, як вираз спільності людства та співчуття до жертв несправедливості. Іншими словами, використовуючи відоме трактування, потрібна увага до потреб та інтересів не аналога «давньоримського плебсу–пролетаріату» (як утриманця суспільства і держави), а «інтелектуального трудівника». Понад те, якість і рівень подальшого соціально–економічного розвитку безпосередньо залежить від створеного під час форсованої трансформації підстави; ці періоди сильно пов'язані. Більше того, без впровадження ідей загального блага маса трудового потенціалу тим чи іншим чином відкидається, можливості втрачаються, шанси переходять до конкурентів. Втім, національні системи потреб та соціального захисту склалися під впливом цілого ряду різних факторів: історії їх формування, боротьби політичних сил, продуктивності економік, – тому, що істотно відрізняються за обсягом, співвідношенням складових, пріоритетами. Водночас трансформуються і самі регулятивні можливості держави, зокрема, через соціально–економічні комунікації та оборотний зв'язок. Наприклад, при здійсненні масового роздержавлення та приватизації «сильні цього світу» хотіли захопити і закріпити за собою у власність природні багатства, а також створюване багатства поколіннями народу. Це відбувалося під жупелами зростання ефективності, технічного оновлен-

ня, прискорення розвитку та підвищення соціальних стандартів, досягнення достатку. Насправді ці процеси обернулися (і не могли інакше) не лише зростанням соціально–економічного розширення та експлуатації, а й зносом немодернізованих виробничих потужностей, розпродажем дешевих підприємств і народних багатств, виведенням цінностей за кордон. Влада (отже, і держава) почала сприйматися як загроза, а не захист, як мало не успадкована «дійна корова» для чиновників та керівників. Відповідно, посилилася недовіра до всіх форм (у тому числі – до економічної) влади, незадоволеність умовами та якістю життя. Подальше удосконалення механізмів реалізації ідей соціальної держави, як відомо, спирається на оцінку ризиків процесів, з одного боку, соціалізації, з іншого, – атомізації та хаотизації, на аналіз потенціалу ефективності, на ставлення до форм соціальної справедливості та рівності, на решті, на сприйняття ролі та потенціалу соціальної держави для економіки, суспільства, кожної людини. При наближенні до соціокультурного та політико–економічного втілення ідеалу держави досить повно виявили себе підходи: ліберальний, консервативний, соціал–демократичний (у моделях Південної та Північної Європи). Сформувався уявлення про місце держави у реалізації потенціалу та прав громадян, у соціальному захисті та добробуті у країн соціалістичної спрямованості. Як окремий напрямок можна зафіксувати ситуацію пострадянської перехідності. У відносинах до держави і готовності на неї покладатися, рівню довіри і в очікуваннях населення проявляється роль класових поділів (насамперед, відмінності в позиціях представників інтересів роботодавців і найманих працівників) та в оцінці структурних показників (зокрема, стосовно найбільш вразливих у квазіринкових умовах).

При цьому, з одного боку, популістська демагогія здатна «збити з темпу» розвиток, а перерозподільчий механізм стати «годівницею» для владних угруповань та чиновників. З іншого, точність вибору соціально–економічних комунікацій та організаційно–управлінської рефлексії може забезпечити найбільш міцну основу для політичної стабільності та господарського зростання, визначити шляхи ефективної взаємодопомоги секторів державного, комерційного та неприбуткового. У всесвітньо–історичному контексті помітно, що останнє століття другого тисячоліття було ознаме-

новано неухильною боротьбою за наповнення кошика права і свободи людини (що значною мірою забезпечувалося конкуруванням суспільних систем, необхідністю для кожної з них своїми способами демонструвати спроможність і забезпечувати привабливість). Тим часом на початку нового тисячоліття звучать голоси на користь акцентування економності держави, здійснюються згортання соціальних програм, скорочення державного сектору, підвищення планки виходу на пенсію тощо. Отже, до нового прочитання тяжіє проблема співвідношення особистості, суспільства та держави, зокрема, у питаннях історичного корелювання між соціальною відповідальністю держави та бізнесу, з одного боку, та трансформаціями суспільного розвитку, – з іншого. У цій ситуації є небезпечною недооцінка труднощів і довготривалості суспільних трансформацій, до яких вступила Україна. Потрібне усвідомлення того, що перед країною стоять не завдання звичайної стабілізації, а проблеми всеохоплюючих системних інституціональних і соціокультурних перетворень. Тим часом акцент у державному курсі на формуванні соціальної економіки – один із фундаментальних шляхів прискореного подолання розрухи періоду «руїни» та успішного відродження народу. Зрозуміло, земля, природні копалини, великі та унікальні виробництва, комунікації мають бути соціалізовані та стати основою добробуту кожного представника народу (знос фондів, що відбувся за час їхньої приватної експлуатації, повинен бути стягнутий з власників–приватизаторів). При цьому ідеї соціальної економіки періоду відновлення аж ніяк не суперечать, а цілком гармонійно поєднуються з підходами як соціалізації та соціальної держави, так і реставрації, консервативного збереження досягнень. Одночасно, продуктивне використання ентузіазму населення передбачає і підготовку до розвитку форм і механізмів народного контролю над владними угрупованнями (зокрема тими, хто має економічну владу). Підвищення ступеня громадянської активності пріоритетне пов'язане з творчістю у трудовій сфері, а й у організаційно–управлінській діяльності. У свою чергу активні процеси дифузії відносин власності накладають свої риси на можливості гуманізації середовища. Зрозуміло, не егоцентризм плутократії, а творчий потенціал контрольованої меритократії відповідає оптимізації форм народовладдя як механізму форсованого відродження та розвитку. Сьогодні

взагалі об'єктивується соціальна потреба у забороні на насильницьке маніпулювання суспільними інноваціями навіть аутсайдерського типу, на руйнування навіть контр–культурних логік: нова епоха створює культурні світи та політико–економічні об'єднання, де є місце всім. Раніше, часто–густо, кожна культура була культурою жорстко визначених верств у достатньо ієрархічному світоустрої та суспільстві. Нині йдеться про диверсифікацію та різноманітність культури, її безрепресивність, толерантність, полілогізм, подолання канону, «свято опору системі», коли сам зміст соціогосподарського життя все більше задається не «керівною елітою», а повсякденними контактами особистостей між собою. У цьому контексті і саме поняття розвитку потребує оновлення: окрім стабільного і збалансованого росту, воно має орієнтуватися на такі етичні цінності, як солідарність, свобода вибору, терпимість. При цьому жодна система цінностей вже не може розглядатися як єдино можлива для людства, але завданням соціетального управління стає забезпечення прогресивних форм поєднання прав людини з духовно–цінносною консолідацією навколо базових ціннісно–сміслових комплексів свого культурно–цивілізаційного світу. Раніше досить рідко зустрічалася ситуація принципово непередбаченого соціокультурного контакту, відкритості до полілогу. Управлінський потенціал культури, мистецтва, духовного виробництва був міцне захищений від втручання ззовні й визначався колишнім розвитком (відповідно, духовні особи навіть жили часто осторонь від спільноти). Нині культура створюється вже не для вузького верхівкового прошарку суспільства, а для всіх. У ній постійно народжуються можливості і безлічі своїх локальних просторів, і найрізноманітніших контактів і перетинів. Зростає цінність малого, відторгнення зовнішнього примушення. Разом з тим, ці зміни зовсім не означають спрощення культури, її збідніння; навпаки, за структурою і змістом культурне середовище стає більш багаторівневим, складним, насиченим. Отримання сенсу, включення в культуру має стати усвідомленим вибором, становленням громадськості, моральним зростанням. У цій ситуації збільшується гетерогенність, невизначеність, взаємопроникання фрагментів різних структур, рухомість меж, кардинально змінюється співвідношення господарських норм і аномалій. Йдеться вже не тільки про політичні умови реалізації свободи, але й про

значно більш глобальні її перспективи, пов'язані з домінантою терпимості та багатокладності. Коли немає стабільної зовнішньої опори у вигляді загальної ідеології, єдиної культури, стереотипної науки, тоді необхідно визнавати право на існування незвичного та особливого. Кожний відповідає за свої вчинки, й не має обов'язковості персональної подяки сюзерену (як і васальної залежності, сервільності стосунків). Відповідно, реальна свобода (тим більше – глобалізація) переміщення капіталів, товарів, людей беззаперечно вимагає забезпечити реальну рівноправність кожного без лицемірства та дискримінації за тією або іншою ознакою, що, в свою чергу, передбачає наближення точок прийняття рішень до конкретної людини (громади), підвищення рівня реалізації прав і свобод кожного та відмови від практики подвійних стандартів в оцінці дій та вчинків.

Отже, в нинішніх умовах до найважливіших напрямів трансформування входить і динаміка соціально–економічних комунікацій [23–34]. Комунікації стають не лише функціональним, а й сутнісним ресурсом, мірилом адекватності організаційно–управлінських відносин вимогам, можливостям та ризикам епохи, опиняючись тим самим на вістрі взаємодії культурно–цивілізаційних світів. Необхідна якість суспільних комунікацій прямо пов'язана з глибиною проблем, що стоять перед людством. Могутність людства зросла. Змінилася комбінація можливостей та ризиків. При цьому природа постглобального середовища та рефлексивний характер постглобальної гіперіндустріалізації потребує досягнення природоподібності засобами кіберсоціології: техногенність цивілізації може загрожувати тотальним знищенням. Людство в змозі ставити перед собою і вирішувати масштабні завдання – або ж попрямувати за фатальним вектором. Таким чином, у площині відповідальності та свободи суспільства знаходиться, насамперед, організація дієвого народного контролю над розвитком та реалізацією соціальних комунікацій та, відповідно, підвищення рівня знань для прояву розумної ініціативи та громадянської активності, а також адекватна існуючим та перспективним викликам епохи соціальна педагогіка. Удосконалення організаційно–управлінських комбінацій на основі розкриття та оволодіння новими особливостями роботи з інформаційним простором потребує відпрацювання інформаційних каналів та роз–

ширює можливості впливу на рух трансформацій. Захист реалізації потенціалу гіперіндустріалізації від негативного зовнішнього впливу багато в чому залежить і від якості інформаційної інфраструктури, і стану суспільної свідомості, і від півних груп. Зміст постсучасних інформаційних технологій та стратегій перемоги над конкурентом – не знищення конкурента та його ресурсів, а перетворення на підконтрольні (що дозволяє експлуатувати, але не нести відповідальності). Відповідно, на основі інформаційних впливів ресурсний потенціал не ліквідується, а стає власним, додаючись до свого. У цій ситуації володіння та обмін життєво важливою інформацією стає одним із провідних факторів забезпечення безпеки та розвитку постглобальної спільності (системи, безсистемної цілісності). Причому інформаційна революція і сама собою породжує нові постсучасні моделі: як внутрішнього використання, так зовнішніх комунікацій, – істотно змінюють світ, його інформаційну культуру. Відповідно, інформаційний бум мультиплікував можливості руморології у відокремленні особливостей поширення та інтерпретації відомостей («спецпропаганди») на базі дуже древнього виду комунікацій, коли інформації притаманна деяка невизначеність (вихідне джерело часто невідоме), безсистемність (інформація має вигляд «кома»), суперечливість, мережецентричність. При цьому чутки не верифікуються (неможливо достовірно встановити істинність/хибність), але саме тому їх неможливо ефективно спростувати. Таким чином, багаторазово збільшена засобами масової інформації в мережевому суспільстві чутки стають потужним фактором формування сприйняття на рівні економічної свідомості: за відомою сентенцією, «підслуханому часом вірять більше, ніж почутому». Відповідно, зростає міць непрямой реклами, заходів із арсеналу стратегії непрямих дій, м'якої сили, гнучкої влади тощо. Разом з тим, при прийнятті рішень кожен з акторів повинен взяти до уваги не тільки наявну в нього інформацію, а й її доступність решті та вагомість для них, а також поінформованість їх про її доступність та вагомість для нього. Але є й потужна прив'язка до постглобальних умов та постсучасних реалій: використання мережевих комунікацій, підганяння під свої плани інформаційного висвітлення подій. При цьому під впливом тиску ймовірності ситуації трансформаційного ціннісно–сміслово–

го хаосу, початку періоду політичної депресії в суспільстві, зростання політичних провокацій, поглиблення діапазону втрачених можливостей, появи нових форм розриву соціальної реальності: уявних і дійсних, існуючих та уявних – можуть посилюватися спроби маніпулювання свідомістю, коли впливати поза бар'єрами критичності, запускаючи бажані процеси. Загальний корпоративний та державний менеджмент включає підходи із загальносистемного та кризового інструментарію. Але висока складність і водночас уразливість усіх систем, у яких базуються національне, регіональні та світовий інформаційні простори, і навіть фундаментальна залежність, від стабільного функціонування майже всіх інфраструктур держав призводять до виникнення принципово нових загроз. Ці загрози пов'язані, наприклад, з потенційною можливістю використання інформаційних обмінів у цілях, несумісних із завданнями підтримки міжнародної стабільності та безпеки, дотримання принципів відмови від застосування сили, невтручання у внутрішні справи держав, облік прав та свобод людини. При цьому, з одного боку, як відомо, інформаційні технології нині перетворюються на основу економічної потужності держав. Діапазон застосування комунікаційно–інформаційних технологій розширюється, включаючи простір від сфери електронної торгівлі та видачі ліцензій до ведення воєнних дій. Відповідно, витрати на інформаційні технології збільшуються у багатьох країнах швидше, ніж зростає валовий внутрішній продукт. Навіть господарська значущість володіння речовими факторами часто визначається цінністю закладеної в них інформації. Отже, активно трансформується як цінність розумової праці загалом, так і різноманітних видів роботи з інформацією зокрема. Разом з тим, з іншого боку, – інформаційні ресурсні можливості дедалі активніше виявляються на передньому плані конкурентних стратегій, виступаючи засобом не так полілогу, як протиборства. Відповідно, нову актуальність набуває загальновідомого бар'єру Пітерса, суть якого саме в тому, що розвиток людини та прогрес технологій взагалі не можуть бути кардинально різношвидкісними без загрози знищення людства. Прикладом є реалізація стратегії вірусної стигматизації як підведення під певний ярлик, закріплення цього вигляду та трактування наступних дій, виходячи з цього.

Звичайна практика стигматизації неусвідомлено застосовується людиною у повсякденному житті для спрощення розпізнавання, стандартизації та вироблення своїх реакцій.

Висновки

Таким чином, стихійні та цілеспрямовані природні та соціальні лиха та поневірвання можуть долатися за чийсь рахунок або об'єднуючись у творчій активності, керуючись уявленнями про справедливість. Обмеженість баз, які можна залучити на вирішення завдань відновлення та розвитку, вимагає відбору пріоритетів. Наприклад, не тільки постійність сприятливих кредитно–фінансових умов необхідні для відродження «реального сектору» економіки; також мають здійснюватися і своєчасна індексація, і планомірний підйом зароботку та соціальних платежів. Цілеспрямоване використання соціально–економічних комунікацій: як не лише прикладних функціонально–інструментальних, а й сутнісних баз – важливий фактор комплексного створення середовища господарського відродження. Якщо передбачається зберегти суверенітет і системно зміцнити незалежність, і навіть створити фундамент довгострокової висхідної орбіти народногосподарського комплексу, то виживання народу потрібно забезпечити доступ населення до життєвих благ країни. Створення матеріально–технічної бази для нових горизонтів людських прав і свобод, а також вичерпання колишніх ресурсно–методологічних баз та можливостей соціально–економічної спільноти підштовхує до прийняття колишніх порядків як неефективних та несправедливих, робить необхідним перехід до нових засад життєустрою та розвитку. Для забезпечення суспільством гідної якості життя кожної людини держава не має права ухилитися від відповідальності за населення та кидати все на «регулятивні можливості ринку», отже – на бажання та зацікавленість представників великого капіталу (внутрішнього та зовнішнього). Реальна загроза знецінення, руйнування та демонтажу системи соціального забезпечення, відмови від державних програм та державної власності може не тільки сприяти кардинальному скороченню суспільної бази змін, але й загрожувати вкрай складним наслідкам для населення (до вимирання соціально вразливих верств, масового від'їзду та демотивації працездатних), а також збереження та збереження. І реалізація планів економії бюджетних коштів

із присвоєнням зовнішніх позик не тільки заздалегідь не допоможуть вийти з кризи, а й ще більше посилять її. Тим часом, у будь–якій демократичній культурі (тим більше – при постсучасних моделях розвитку) влада для своєї легітимності зобов'язана відображати інтереси основних груп населення, піклуватися про збільшення та прогресивну дигаміку соціального капіталу – як би це не ускладнювало спроби маніпулювання ними. Тож вона не має права спробувати нав'язати населенню виключно ті погляди та світосприйняття, що комусь вважаються доцільними.

Список використаних джерел:

1. Геєць В.М. Суспільство, держава, економіка: феноменологія взаємодії та розвитку. К.: Ін–т екон. та прогноз. НАНУ, 2009. 863 с.
2. Zuboff S. The Age of Surveillance Capitalism: The Fight for a Human Future at the New Frontier of Power. New York: Public Affairs, 2019. 704 p.
3. Стиглиц Дж. Великое разделение. Неравенство в обществе, или Что делать оставшимся 99% населения? М.: Эксмо, 2016. 560 с.
4. Шедяков В.Е. Очеловечивание общественной жизни как задача социально–политического прогресса // Місце суспільних наук у системі сучасного гуманітарного знання XXI ст.: Матер. Міжнар. наук.–практ. конф. К., 2016. С. 43–46.
5. Шедяков В.Е. Создание привлекательных условий жизни и благоприятных для творчества предпосылок – цель и условие долгосрочного эндогенного социально–экономического развития при формировании «умного общества» // The Development of International Competitiveness: State, Region, Enterprise: Proceed. of Intern. Scient. Conf. Lisbon, 2016. Ч. 2. С. 34–36.
6. Гелбрейт Дж.К. Суспільство блага. Пора гуманності. К.: Скарби, 2003. 260 с.
7. Пигу А. Общая теория благосостояния: в 2 т. М.: Прогресс, 1985.
8. Куценко В.І. Соціальна сфера: реальність і контури майбутнього. Ніжин: Аспект–Поліграф, 2008. 818 с.
9. Шедяков В.Е. Социокультурные основания устойчивого экономического развития // Наук. вісн. Херсонського держ. ун–ту. Екон. науки. 2014. № 9. Ч. 1. С. 13–19.
10. Шедяков В.Е. Соціокультурні підвалини стимулювання в інноваційній економіці // Innovations in the development of socio–economic systems: microeconomic, macroeconomic and mesoeconomic levels / ed. by J. Zukovskis, K. Shaposhnykov; Aleksandras

Stulginskis University. Kaunas: Baltija Publishing, 2016. Vol. II. P. 83–97.

11. Шедяков В.Е. Нарастивание продуктивной социокультурной ткани как задача: условия пандемии. Economy digitalization in pandemic conditions: processes, strategies, technologies: Proceed. of II Intern. Scient. Conf. Kielce, 2022. С. 133–137. DOI: <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-194-7-25>

12. Шедяков В.Е. Демократизация системообразующих отношений труда, собственности и управления – предпосылка превращения творчества в конкретно–всеобщее направление развития сущностных сил человека // Напрями та сучасні фактори розвитку міжнародних відносин: економічні та політичні аспекти: Матер. Міжнар. наук.–практ. конф. Ужгород, 2018. Ч. 2. С.10–13.

13. Шедяков В.Е. Преодоление существенных различий между качеством жизни разных групп населения – фактор успеха постсовременной модернизации. Актуальні проблеми економіки та менеджменту: Матер. II Міжнар. наук.–практ. конф. Запоріжжя, 2017. Ч. 3. С. 21–24.

14. Конарева Л.А. Стратегия реализации социальной ответственности в XXI веке // США – Канада: экономика, политика, культура. 2009. № 2. С. 117–127.

15. Avsec F. Social economy: from resolutions and recommendations to legislation // Profound structural transformations of socio–economic and ecological systems based on resilience, sustainable and inclusive development. Plovdiv: HSSE Publishing Complex, 2025. P. 417–430. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.15709860>

16. Ostrom E. Governing the Commons: The Evolution of Institutions for Collective Action. Cambridge University Press, 1990. 280 p.

17. Shedyakov V.E. Social economy complex in the basis for the country's revival // Modern tools and methods of scientific investigations: Proceed. of VI Intern. Scient. and Theor. Conf. Antwerp, 2025. P. 62–69. DOI: <https://doi.org/10.36074/scientia-10.10.2025>

18. Шедяков В.Е. Развитие социальной экономики – условие устойчивого прогресса // Вісник ОНУ ім. І.І. Мечникова. Економіка. 2015. Т. 20. Вип. 2/2. С. 15–20.

19. Шедяков В.Е. Социальная экономика в эпоху знаний // Актуальні проблеми модернізації економіки та фінансової системи України: Матер. Міжнар. наук.–практ. конф. Черкаси, 2014. С. 54–58.

20. Shedyakov V. Socially–oriented economy and social state as a need for organic development // New trends in the economic systems management in the context of modern global challenges / scient. ed. by M.

Bezpartochnyi; VUZF University of Finance, Business and Entrepreneurship. Sofia: St. Grigorii Bogoslov, 2020, (II). P. 53–61.

21. Шедяков В.Е. Изменение представлений о социальном государстве: вызовы III тысячелетия // Нові завдання суспільних наук у XXI ст.: Матер. Міжнар. наук.–практ. конф. К., 2015. С. 99–102.

22. Шедяков В.Е. Социальное государство и социальная политика // Economy and Human–Centrism: the Modern Foundation for Human Development: Proceed. of Intern. Scient. Conf. Leipzig, 2020. P. 5–8.

23. Березин В.М. Массовая коммуникация: сущность, каналы, действия. М.: РИП–холдинг, 2003. 174 с.

24. Кастельс М. Информационные технологии, глобализация и социальное развитие // ОЙКУМЕНА. 2004. Вып. 2. С. 17–32.

25. Егоров И.А. Логика экономического процесса: социэкономический синтез // Мировая экономика и международные отношения. 2004. № 4. С. 27–36.

26. Данилова Е.Е. Информационное развитие социальных систем. М.: РИП–Холдинг, 2002. 130 с.

27. Shedyakov V. Social impact: source of threats and/or opportunities. // Profound structural transformations of socio–economic and ecological systems based on resilience, sustainable and inclusive development. Plovdiv: HSSE Publishing Complex, 2025. P. 383–394. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.15709827>

28. Шедяков В.Е. Социальный уровень информационного влияния: стратегическая культура и управленческие композиции // Social sciences: development prospects in countries of Europe at the beginning of the third millennium. Riga: Baltija Publishing, 2018. P. 157–174.

29. Shedyakov V.E. Features of network social communications and optimization of models of organizational–managerial impacts on the regional course // Science of XXI Century: Development, Main Theories and Achievements: Proceed. of IX Intern. Scient. and Theor. Conf. The Hague, 2025. P. 29–36. DOI: [10.36074/scientia-31.10.2025](https://doi.org/10.36074/scientia-31.10.2025)

30. Shedyakov V. Social communications in supporting the integrity of the post–global frontier // Integrated paradigm of sustainable development: from economic efficiency to social justice and environmental balance / Academy of National and Information Security. Plovdiv: ANIS Publishing Complex, 2025. P. 384–399. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.17998241>

31. Шедяков В.Е. Социокультурные коммуникации как фактор целостности экономического структурирования и регулирования // Проблеми систем–

ного підходу в економіці. 2019. № 3 (71). Ч. 1. С. 22–28. DOI: <https://doi.org/10.32782/2520-2200/2019-3-3>

32. Шедяков В.Е. Социокультурные коммуникации в экономике: дрейф ресурсно–методологического воздействия. From the Baltic to the Black Sea: the Formation of Modern Economic Area: Proceed. of Intern. Scient. Conf. Riga, 2018. P. 19–21.

33. Shedyakov V.E. Economics of development or dying away: the role of social and information technologies. Development of modern science: the experience of European countries and prospects for Ukraine / scient. ed. & project dir. by A. Jankovska. Riga: Baltija Publishing, 2019. P. 289–307.

34. Шедяков В.Е. Выбор стратегии использования социальных коммуникаций: cui prodest. Strategic Management: Global Trends and National Peculiarities / ed. by A. Pawlik, K. Shaposhnykov. Kielce: Baltija Publishing, 2019. P. 254–266.

References:

1. Heyets', V.M. (2009). Suspil'stvo, derzhava, ekonomika: fenomenolohiya vzayemodiyi ta rozvytku. [Society, state, economy: phenomenology of interaction and development.] K.: In–t ekon. ta prohnaz. NANU. (in Ukrainian)

2. Zuboff, S. (2019). The Age of Surveillance Capitalism: The Fight for a Human Future at the New Frontier of Power. New York: Public Affairs.

3. Stiglits, Dzh. (2016). Velikoye razdeleniye. Neravenstvo v obshchestve, ili Chto delat' ostavshimsya 99% naseleniya? [The Great Divide. Inequality in Society, or What Should the Remaining 99% of the Population Do?]. M.: Eksmo. (in Russian)

4. Shedyakov, V.E. (2016). Ochelovechivaniye obshchestvennoy zhizni kak zadacha sotsial'no–politicheskogo progressa. [Humanization of public life as a task of socio–political progress]. (in Russian) Mistse suspil'nykh nauk u systemi suchasnoho humanitarnoho znannya XXI st.: Mater. Mizhnar. nauk.–prakt. konf. K., 43–46.

5. Shedyakov, V.E. (2016). Sozdaniye privlekatel'nykh usloviy zhizni i blagopriyatnykh dlya tvorchestva predposylok – tsel' i usloviye dolgosrochnogo endogenogo sotsial'no–ekonomicheskogo razvitiya pri formirovanii «umnogo obshchestva». [The creation of attractive living conditions and conditions favourable for creativity is the goal and condition for long–term endogenous socio–economic development in the formation of a «smart society»]. (in Russian) The Development of International Competitiveness: State, Region, Enterprise: Proceed. of Intern. Scient. Conf. Lisbon, (II), 34–36.

6. Helbreyt, Dzh.K. (2003). Suspil'stvo blaha. Pora humannosti. The Society of Good. The Time for Humanity. K.: Skarby. (in Ukrainian)

7. Pigu, A. (1985). Obshchaya teoriya blagosostoyaniya. [General theory of welfare]. M.: Progress. (in Russian)

8. Kutsenko, V.I. (2008). Sotsial'na sfera: real'nist' i kontury maybutn'oho. [Social sphere: reality and contours of the future]. Nizhyn: Aspekt–Polihraf. (in Ukrainian)

9. Shedyakov, V.E. (2014). Sotsiokul'turnyye osnovaniya ustoychivogo ekonomicheskogo razvitiya. [Sociocultural foundations of sustainable economic development]. (in Russian) Nauk. visn. Kherson's'koho derzh. un–tu. Ekon. nauky, (9 – 1), 13–19.

10. Shedyakov, V.E. (2016). Sotsiokul'turni pidvaly–ny stymuluvannyav v innovatsiyinoy ekonomitci [Sociocultural foundations of stimulation in innovation economy]. (in Ukrainian) Innovations in the development of socio–economic systems: microeconomic, macroeconomic and mesoeconomic levels / Zukovskis, J., Shaposhnykov, K. (eds.); Aleksandras Stulginskis University. Kaunas: Baltija Publishing, (II), 83–97.

11. Shedyakov, V.E. (2022). Narashchivaniye produktivnoy sotsiokul'turnoy tkani kak zadacha: usloviya pandemii. [Building productive socio–cultural fabric as a task: pandemic conditions]. (in Russian) Economy digitalization in pandemic conditions: processes, strategies, technologies: Proceed. of II Intern. Scient. Conf. Kielce, 133–137. DOI: <https://doi.org/10.30525/978-9934-26-194-7-25>

12. Shedyakov, V.E. (2018). Demokratizatsiya sistemobrazuyushchikh otnosheniy truda, sobstvennosti i upravleniya – predposylka prevrashcheniya tvorchestva v konkretno–vseobshcheye napravleniye razvitiya sushchnostnykh sil cheloveka. [Democratization of the system–forming relations of labor, property and management is a prerequisite for the transformation of creativity into a specific and universal direction of development of the essential powers of man]. (in Russian) Napryamy ta suchasni faktory rozvytku mizhnarodnykh vidnosyn: ekonomichni ta politychni aspekty: Mater. Mizhnar. nauk.–prakt. konf. Uzhhorod, (2), 10–13.

13. Shedyakov, V.E. (2017). Preodoleniye sushchestvennykh razlichiy mezhdru kachestvom zhizni raznykh grupp naseleniya – faktor uspeha postsovremennoy modernizatsii. [Overcoming significant differences between the quality of life of different population groups is a factor in the success of post–modern modernization]. (in Russian) Aktual'ni problemy ekonomiky ta menedzhmentu: Mater. II Mizhnar. nauk.–prakt. konf. Zaporizhzhya, (3), 21–24.

14. Konareva, L.A. (2009). Strategiya realizatsii sotsial'noy otvetstvennosti v XXI veke. [Strategy for the implementation of social responsibility in the 21st century]. SSHA – Kanada: ekonomika, politika, kul'tura, (2), 117–127. (in Russian)
15. Avsec, F. (2025) Social economy: from resolutions and recommendations to legislation. Profound structural transformations of socio–economic and ecological systems based on resilience, sustainable and inclusive development. Plovdiv: HSSE Publishing Complex, 417–430. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.15709860>
16. Ostrom, E. (1990). Governing the Commons: The Evolution of Institutions for Collective Action. Cambridge University Press.
17. Shedyakov, V.E. (2025). Social economy complex in the basis for the country's revival. Modern tools and methods of scientific investigations: Proceed. of VI Intern. Scient. and Theor. Conf. Antwerp, 62–69. DOI: <https://doi.org/10.36074/scientia-10.10.2025>
18. Shedyakov, V.E. (2015). Razvitie sotcial'noi ekonomiki – uslovie ustoichivogo progressa. [Social economy's development is condition of steady progress]. (in Russian) Visnyk ONU im. I.I. Mechnikova. Ekonomika, (20 – 2/2), 15–20.
19. Shedyakov, V.E. (2014). Social'naya ekonomika v epohu znaniy. [Social economy in epoch of knowledge]. (in Russian) Aktual'ni problemy modernizatsii ekonomiky ta finansovoi sistemy: Mater. Mizhnar. nauk.–prakt. konf. Chercasy, 54–58.
20. Shedyakov, V. (2020). Socially–oriented economy and social state as a need for organic development. New trends in the economic systems management in the context of modern global challenges / Bezpartochnyi, M. (scient. ed.); VUZF University of Finance, Business and Entrepreneurship. Sofia: St. Grigorii Bogoslov, (II), 53–61.
21. Shedyakov, V.E. (2015). Izmeneniye predstavleniy o sotsial'nom gosudarstve: vyzovy III tysyacheletiya. [Changing ideas about the welfare state: challenges of the third millennium]. (in Russian) Novi zavdannya suspil'nykh nauk u XXI st.: Mater. Mizhnar. nauk.–prakt. konf. K., 99–102.
22. Shedyakov, V.E. (2020). Sotsial'noye gosudarstvo i sotsial'naya politika. [Welfare state and social policy]. (in Russian) Economy and Human–Centrism: the Modern Foundation for Human Development: Proceed. of Intern. Scient. Conf. Leipzig, 5–8.
23. Berezin, V.M. (2003). Massovaya kommunikatsiya: sushchnost', kanaly, deystviya. [Mass communication: essence, channels, actions]. M.: RIP–holding. (in Russian)
24. Kastel's, M. (2004). Informatsionnyye tekhnologii, globalizatsiya i sotsial'noye razvitiye. [Information technology, globalization and social development]. OYKUMENA, (2), 17–32. (in Russian)
25. Egorov, I.A. (2004). Logika ekonomicheskogo protsessa: sotsioekonomicheskiiy sintez. [The Logic of the Economic Process: Socioeconomic Synthesis]. Mirovaya ekonomika i mezhdunarodnyye otnosheniya, (4), 27–36. (in Russian)
26. Danilova, E.E. (2002). Informatsionnoye razvitiye sotsial'nykh sistem. [Information development of social systems]. M.: RIP–holding. (in Russian)
27. Shedyakov, V. (2025). Social impact: source of threats and/or opportunities. Profound structural transformations of socio–economic and ecological systems based on resilience, sustainable and inclusive development. Plovdiv: HSSE Publishing Complex, 383–394. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.15709827>
28. Shedyakov, V.E. (2018). Sotsial'nyy uroven' informatsionnogo vliyaniya: strategicheskaya kul'tura i upravlencheskiye kompozitsii. [Social level of information influence: strategic culture and management compositions]. (in Russian) Social sciences: development prospects in countries of Europe at the beginning of the third millennium. Riga: Baltija Publishing, 157–174.
29. Shedyakov, V.E. (2025). Features of network social communications and optimization of models of organizational–managerial impacts on the regional course. Science of XXI Century: Development, Main Theories and Achievements: Proceed. of IX Intern. Scient. and Theor. Conf. The Hague, 29–36. DOI 10.36074/scientia-31.10.2025
30. Shedyakov, V. (2025). Social communications in supporting the integrity of the post–global frontier. Integrated paradigm of sustainable development: from economic efficiency to social justice and environmental balance / Academy of National and Information Security. Plovdiv: ANIS Publishing Complex, 384–399. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.17998241>
31. Shedyakov, V.E. (2019). Sotsiokul'turnyye kommunikatsii kak faktor tselostnosti ekonomicheskogo strukturirovaniya i regulirovaniya. [Sociocultural communications as a factor in the integrity of economic structuring and regulation]. (in Russian) Problemy systemnoho pidkhodu v ekonomitsi, (3 / 71 – 1), 22–28. DOI: <https://doi.org/10.32782/2520-2200/2019-3-3>
32. Shedyakov, V.E. (2018). Sotsiokul'turnyye kommunikatsii v ekonomike: dreyf resursno–metodologicheskogo vozdeystviya. [Sociocultural communications in eco-

nomics: drift of resource–methodological influence]. (in Russian) From the Baltic to the Black Sea: the Formation of Modern Economic Area: Proceed. of Intern. Scient. Conf. Riga, 19–21.

33. Shedyakov, V.E. (2019). Economics of development or dying away: the role of social and information technologies. Development of modern science: the experience of European countries and prospects for Ukraine / Jankovska, A. (scient. ed. & project dir.). Riga: Baltija Publishing, 289–307.

34. Shedyakov, V.E. (2019). Vybor strategii ispol'zovaniya sotsial'nykh kommunikatsiy: cui prodest. [Choosing a strategy for using social communications: cui prodest]. (in Russian) Strategic Management: Global Trends and National Peculiarities / Pawlik, A., Shaposhnykov, K. (eds.). Kielce: Baltija Publishing, 254–266.

Дані про автора

Шедяков Володимир Євгенович,

доктор соціологічних наук, кандидат економічних наук, незалежний експерт

ORCID: <https://orcid.org/0000-0003-2779-3736>

e-mail: shedyakov1@gmail.com

Data about the author

Vladimir Shedyakov,

Doctor of sociological sciences, candidate of economic sciences, Freelancer scientist

e-mail: shedyakov1@gmail.com

Надходження статті до редакції 27.03.2026

Прийнято до друку 13.04.2026

Опубліковано 29.04.2026